

DE POLITICI

Jullie zijn de vertegenwoordigers van de Vlaamse politiek: de minister-president en de minister van Energie. Jullie stellen het beleid van de regering voor aan de andere gesprekspartners.

Standpunt

Vlaanderen moet tegen 2012 5.2 % minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990. De Belgische regering heeft het Kyoto-Protocol getekend, maar moet er nu ook in slagen dat doel te bereiken. Jullie kunnen dat doen op twee manieren.

- ⇒ Enerzijds de CO₂-uitstoot in eigen land verminderen.
- ⇒ Anderzijds bijkomende emissierechten kopen in het buitenland.

In eigen land moeten jullie met belangrijke factoren rekening houden. Enerzijds de economie die niet altijd met de beschuldigende vinger mag worden gewezen en ook belangrijk is voor de werkgelegenheid. Anderzijds de gezinnen die ook liever niet te veel in hun portemonnee willen tasten. De energiesector toont ook zijn goede wil, maar wil liever niet te veel richtlijnen en maatregelen opgelegd krijgen. Het komt er dus op aan een evenwicht te vinden.

Daarom opteren jullie naast de uitwerking van een Nationaal Klimaatplan ook voor emissierechten uit het buitenland. Dat betekent concreet dat er in het buitenland maatregelen worden genomen om de CO₂-uitstoot daar te beperken. In industrielanden heet dat Joint Implementation, in ontwikkelingslanden 'Clean Development Mechanism'.

Opdracht:

Zoek een antwoord op de volgende vragen:

© Welke sectoren stoten het meest CO₂ uit? Zie tabel 'overzicht CO₂-emissies in Vlaanderen' op de fiche 'Goed om te weten'. Stel op basis van die cijfers maatregelen voor.

© Wat kan de transportsector doen om de CO₂-uitstoot te beperken?
www.tmlleuven.be ⇒ zoeken onder 'transporteconomie' en 'CO₂-reducties in transport'.
www.hetnieuwerijden.nl

© Hoe groot is het aandeel van de burgers? En wat kan de inbreng zijn van de burgers om de CO₂-uitstoot te reduceren?

www.wwf.be ⇒ zoeken onder 'klimaatverandering' en 'persberichten'
www.energiesparen.be ⇒ zoeken onder 'rationeel energiegebruik'.

© Wat is het standpunt van de industrie tegenover Kyoto? www.agoria.be ➔ zoeken onder 'standpunt' en 'Kyoto'.

© Welke maatregelen kunnen worden genomen zodat ook de industrie haar totale CO₂-uitstoot kan reduceren? www.google.be ➔ zoeken onder Nationaal Klimaatplan.

© Welke is de belangrijkste hernieuwbare energiebron? Is die ook toepasbaar in Vlaanderen? www.energiesparen.be ➔ zoeken onder 'milieuvriendelijke energieproductie'.

Drie agendapunten

Stel drie agendapunten samen die jullie tijdens het debat willen bespreken. Gebruik daarvoor alle informatie die jullie hebben gekregen en verzameld.

- 1.
- 2.
- 3.

Formulier drie concrete maatregelen om de onderstaande doelstellingen te bereiken. Denk ook goed na over de strategie die jullie willen volgen. Wie is een goede bondgenoot? Wie zal moeilijk te overtuigen zijn om mee samen te werken? Wat is de beste weg om het doel te bereiken?

- © De CO₂-uitstoot binnen de bedrijven beperken maar tegelijkertijd de werkgelegenheid en economie niet uit het oog verliezen.
- © De burger sensibiliseren.
- © Beperkingen opleggen aan de energieleveranciers en nadenken over een toekomstig hernieuwbaar energie beleid.
- © Voorbeelden van Joint Implementation en Clean Development Mechanism uitwerken.

DE ENERGIEPRODUCENTEN

Jullie zijn een overkoepelende organisatie van de energieproducenten.
Jullie voorzien iedereen van elektriciteit en/of aardgas.

Standpunt

Jullie hebben al verantwoordelijkheid op milieuvlak opgenomen, onder meer door het bevorderen van rationeel energieverbruik bij de klanten. De energieproducenten willen allemaal in die richting voort werken en zijn bereid mee te werken om de Kyotonorm te halen. Maar - en dit punt is zeer belangrijk! - jullie zijn ervan overtuigd dat er niet zozeer extra inspanningen nodig zijn in de energiesector. De meeste broeikasgassen zijn afkomstig van andere sectoren: transport, allerlei industriële processen en verwarming bij gezinnen, kantoren en bedrijven. De energieproductie is maar goed voor 24,5% van de CO₂-emissies. Maatregelen om het broeikaseffect tegen te gaan, moeten dus vooral van andere sectoren komen. Het is onaanvaardbaar dat er vaak aan voorstellen gedacht wordt om het leeuwendeel van de inspanningen door de elektriciteitssector te laten uitvoeren.

Argumenten om jullie standpunt te verdedigen

- Al jarenlang zetten jullie zich resoluut in voor een beperking van de CO₂-uitstoot. Jullie beschikken over een gediversifieerd productiepark waarin een beroep wordt gedaan op kernenergie, waterkracht, aardgas, steenkool en hernieuwbare energiebronnen dat jullie in staat stelt om een niveau te halen met CO₂-emissies die tot de laagste van Europa behoren. Zo zijn jullie erin geslaagd om tussen 1990 en 2002 de CO₂-emissies in Vlaanderen met 2,7 % terug te dringen, terwijl de elektriciteitsproductie in diezelfde periode met 22,3 % toenam. Jullie zijn bereid om daarin nóg verder te gaan en een deel van de inspanningen te leveren die ons land moet opbrengen.
- Jullie pleiten echter voor niet te hoge eisen voor het verkrijgen van de groenestroomcertificaten.
- Jullie denken dat het beter is om al jullie middelen in te zetten om het rendement van het productiepark nog te verbeteren om in het kader van de Kyoto-doelstellingen na 2012 de CO₂-uitstoot verder terug te dringen.
- Jullie leveren al belangrijke inspanningen op het vlak van verbranding van biomassa. Ook worden er al initiatieven genomen op vlak van windenergie.

Opdracht:

Zoek een antwoord op de volgende vragen:

- © Welke sectoren zorgen voor het grootste aandeel CO₂?
Zie tabel overzicht CO₂-emissies in Vlaanderen op de fiche 'Goed om te weten'.

- © Wat kan de transportsector doen om de CO₂-uitstoot te beperken?
www.tmlleuven.be → Zoeken onder 'transporteconomie' en 'CO₂-reducties in transport'.
Gebruik deze maatregelen om aan te tonen dat jullie sector buiten schot moet blijven.

⊙ Hoe groot is het aandeel van de burgers? En wat kan de inbreng zijn van de burgers om de CO₂-uitstoot te reduceren?

www.wwf.be ➔ Zoeken onder 'klimaatverandering' en 'persberichten'

www.energiesparen.be ➔ Zoeken onder 'rationeel energiegebruik'

Gebruik deze maatregelen om aan te tonen dat jullie sector buiten schot moet blijven.

⊙ Welke is de belangrijkste hernieuwbare energiebron? Is die ook toepasbaar in Vlaanderen? Hoe staan jullie daar als energieleveranciers tegenover?

www.energiesparen.be ➔ Zoeken onder 'milieuvriendelijke energieproductie'.

Drie agendapunten

Stel drie agendapunten samen die jullie tijdens het debat willen bespreken. Gebruik daarvoor alle informatie die jullie hebben gekregen en verzameld.

1.

2.

3.

Concrete maatregelen & strategie

Bereid drie ideeën voor die jullie bereid zijn toe te passen in verband met:

⊙ Groenestroomcertificaten

⊙ Initiatieven om windenergie of andere hernieuwbare energiebronnen te bevorderen.

⊙ Verbetering van het bestaande productiepark.

DE INDUSTRIE

Agoria vertegenwoordigt ondernemingen uit 11 sectoren waaronder o.a. metalen & materialen, metaalproducten, kunststoffen, mechanica & mechatronica, elektrotechniek & elektronica, ICT, automobiel, lucht- & ruimtevaart, veiligheid & defensie, industriële automatisering. Deze sectoren vormen samen de technologische industrie. 1300 lid-bedrijven kunnen dagelijks rekenen op de collectieve en individuele dienstverlening van jullie federatie.

Standpunt

Bij de ondertekening van het Kyoto-Protocol heeft Vlaanderen zich ertoe verbonden om de uitstoot van broeikasgassen met 5,2% te verminderen. Dat legt een aanzienlijke druk op jullie ondernemingen. De industrie wordt vaak ten onrechte met de vinger gewezen als grote en zelfs enige schuldige van de verhoogde CO₂-uitstoot. Ruim 2/3 (zie 'tabel CO₂-uitstoot in Vlaanderen' op de fiche 'Goed om te weten') hiervan moet immers op rekening geschreven worden van de individuele burger en de transportsector. En hun aandeel is de afgelopen jaren nog gestegen.

Door de hoge energieprijzen in België hebben veel bedrijven de afgelopen decennia al veel inspanningen geleverd om hun energieverbruik terug te dringen. Het is dan ook moeilijk haalbaar nog bijkomende energiebesparingsmogelijkheden te vinden. Wel bestaan nog kansen om door verbeteringen aan producten indirect bij te dragen aan de vermindering van het energieverbruik. Voorbeelden: productie van zuinigere huishoudtoestellen, gebruik van lichtere materialen in voertuigen, duurzamere en beter recycleerbare materialen, fotonvoltaïsche cellen...

Jullie eisen:

- Een redelijke verdeling van de bijkomende kosten om de Kyoto-doelstellingen te verwezenlijken. Jullie zijn bereid jullie verantwoordelijkheid te nemen, maar eisen dat ook de transportsector en de particulieren voor hun deel instaan.
- Een coherent nationaal klimaatplan met een realistische inschatting van de effecten van de voorgestelde maatregelen.
- Zo veel mogelijk vrijwillige engagementen van sectoren en bedrijven.
- Een optimaal gebruik van de mogelijkheid om te investeren in CO₂-reducerende projecten buiten België.

Opdracht:

Zoek een antwoord op de volgende vragen:

- ⊙ Welke sectoren zorgen voor het grootste aandeel CO₂?
Zie tabel 'overzicht CO₂-emissies in Vlaanderen' op de fiche 'Goed om te weten'.
- ⊙ Wat kan de transportsector doen om de CO₂-uitstoot te beperken?
www.tmlouven.be → Zoeken onder 'transporteconomie' en 'CO₂-reducties in transport'.
Gebruik deze maatregelen om aan te tonen dat jullie sector buiten schot moet blijven.

⊙ Hoe groot is het aandeel van de burgers? En wat kan de inbreng zijn van de burgers om de CO₂-uitstoot te reduceren?

www.wwf.be ⇒ Zoeken onder 'klimaatverandering' en 'persberichten'

www.energiesparen.be ⇒ Zoeken onder 'rationeel energiegebruik'

Gebruik deze maatregelen om aan te tonen dat jullie sector buiten schot moet blijven.

⊙ Hoe kunnen jullie zorgen voor een groter rationeel energieverbruik in gebouwen?

www.energiesparen.be ⇒ Zoeken onder 'energieprestatieregelgeving'.

Drie agendapunten

Stel drie agendapunten voor die jullie tijdens het debat willen bespreken. Gebruik daarvoor alle informatie die jullie hebben gekregen en verzameld.

- 1.
- 2.
- 3.

Concrete maatregelen & strategie

Bereid drie concrete maatregelen voor om de onderstaande doelstellingen te bereiken. Denk ook goed na over de strategie die jullie willen volgen. Wie is een goede bondgenoot? Wie zal moeilijk te overtuigen zijn om mee samen te werken? Wat is de beste weg om het doel te bereiken? (gebruik de ommezijde om te noteren)

- ⊙ Kyotonorm halen: 5,2 % minder CO₂-uitstoot dan in 1990.
- ⊙ De CO₂-uitstoot binnen de bedrijven beperken maar tegelijkertijd de werkgelegenheid en economie niet uit het oog verliezen.
- ⊙ De burger sensibiliseren.
- ⊙ Beperkingen opleggen aan de energieleveranciers en nadenken over een toekomstig hernieuwbaar energie beleid.
- ⊙ Voorbeelden van Joint Implementation en Clean Development Mechanism uitwerken.

HET WWF

Het WWF of World Wildlife Fund is één van de bekendste natuurverenigingen ter wereld. Jullie zijn heel erg begaan met het behalen van de Kyotonorm en mogen daarom spreken in naam van tal van andere Belgische natuurverenigingen.

Standpunt

De volgende jaren worden heel belangrijk om werk te maken van schone energie en om de klimaatverandering in de hand te houden.

De voorbije klimaatconferentie heeft aangetoond hoe we de klimaatverandering kunnen beperken door een sterke vermindering van de CO₂-uitstoot. Nu moeten we ervoor zorgen dat de overheid en het bedrijfsleven voldoende snel en krachtig vooruitgang boeken om hun beloften waar te maken. We hebben nog maar weinig tijd om de ernstigste gevolgen van het broeikas effect te voorkomen. Daarom zijn er (wereldwijd) grote inspanningen nodig voor nieuwe vormen van energie zoals wind-, zonne-, biomassa- en geothermische energie en voor een maximale energie-efficiëntie. Zo zou de Europese energieconsumptie met ten minste een derde kunnen verminderen.

Het Kyoto-Protocol houdt in dat België zijn uitstoot van broeikasgassen met 7,5% moet verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Onze uitstoot is echter nog steeds niet gedaald onder dit niveau, we zijn dus nog ver verwijderd van het bereiken van de doelstelling. Het potentieel in België is nochtans groot, vooral bij de transportsector en de verwarming van gebouwen is de toename van de uitstoot van broeikasgassen sinds 1990 het grootst. Bovendien is uit onderzoek gebleken dat de meeste Belgen goed weten wat het verdrag van Kyoto is en wat klimaatverandering inhoudt, maar vaak de gevolgen van hun eigen gedrag onderschatten. Ook hier is nog werk aan de winkel.

Grootste actieterreinen voor het WWF zijn:

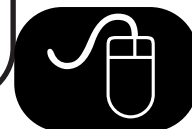
- De industrie
- De gezinnen
- De energieproducenten
- De transportsector.

Opdracht:

Zoek een antwoord op onderstaande vragen op www.wwf.be

Zoeken onder:

- Klimaatverandering
- Energietips van WWF
- Problemen en oplossingen: Climate Change Programme (Engels)

- ⊙ Waarom moeten er dringend maatregelen komen om CO₂-uitstoot te verminderen?
Wat is er aan de hand? Hoe erg is het gesteld met ons klimaat?

© Welke maatregelen wil het WWF nemen om de CO₂-uitstoot in de transportsector te verminderen?

© Welke maatregelen wil het WWF nemen om de CO₂-uitstoot bij de gezinnen te verminderen?

© Welke maatregelen wil het WWF nemen om de CO₂-uitstoot in de elektriciteitssector te verminderen?

Drie agendapunten

Stel drie agendapunten samen die jullie tijdens het debat willen bespreken. Gebruik daarvoor alle informatie die jullie hebben gekregen en verzameld.

- 1.
- 2.
- 3.

Concrete maatregelen & strategie

Bereid drie concrete voorstellen voor (hou rekening met onderstaande gegevens).

- a. Probeer ervoor te zorgen dat er meer werk gemaakt wordt van
 - preventie: de minst vervuilende energie is diegene die niet moet geproduceerd worden
 - hernieuwbare energiebronnen
 - groene elektriciteit
 - overeenkomsten met bedrijven om CO₂-uitstoot te beperken
 - CO₂-uitstoot veroorzaakt door de gezinnen beperken
- b. Probeer vooral ook de burgers te overtuigen om zelf meer te ondernemen.
- c. Eis van de politici een algemene sensibilisatiecampagne voor de burgers en wijs erop dat de transportsector niet buiten schot kan blijven. Zorg voor de nodige argumenten.
- d. Aanvaard maatregelen in het buitenland, maar wijs op het belang van oplossingen in eigen land.

DE BURGERS

Jullie zijn drie geëngageerde burgers die zich hebben ingeschreven om mee te werken aan een gepast beleid om de Kyotonorm te halen.

Theo Vanslebrouck, 48 jaar, getrouwd, vader van drie kinderen. Inkomen: 3.700 euro netto per maand.

Maria Geens, 38 jaar, alleenstaande moeder van een zoontje. Inkomen: 1.200 euro netto per maand.

Vincent Theunis, 28 jaar, samenwonend. Inkomen: 1700 euro netto per maand.

Standpunt

Jullie zijn bereid iets voor het milieu te doen. De klimaatveranderingen baren jullie zorgen. Een paar gevolgen zijn immers nu al zichtbaar: een algemene opwarming van de aarde, zachtere winters, meer neerslag, meer overstromingen en stormen, enz. Er moet dus wel degelijk iets gebeuren. Jullie vinden dat de regering maatregelen moet nemen om de CO₂-uitstoot die door de industrie en vooral de energieproducenten wordt veroorzaakt, aan te pakken. Want het zijn vooral zij die, volgens jullie, verantwoordelijk zijn voor de grote hoeveelheid CO₂. Om energie op te wekken maken ze hoofdzakelijk gebruik van fossiele brandstoffen en bij de verbranding van die stoffen komt CO₂ vrij.

Zelf kunnen jullie ook wel een (klein) steentje bijdragen. Jullie zijn bereid dat te doen, al zijn jullie er enerzijds nog niet helemaal van overtuigd dat het veel zal helpen. Anderzijds mag het ook allemaal niet te veel geld kosten en mogen de werkgelegenheid, economie en welvaart van ons land niet in gevaar komen.

Opdracht

Zoek een antwoord op onderstaande vragen:

⊙ Wat kan de industrie doen om minder CO₂ uit te stoten?

www.energiesparen.be → Zoeken onder 'energieprestatieregelgeving'

⊙ Wat zijn hernieuwbare energiebronnen en welke zijn toepasbaar in Vlaanderen?

Via Google – zoekterm → hernieuwbare energiebronnen.

⊙ Wat kan de transportsector doen om minder industrie uit te stoten?

www.tmlouven.be → Zoeken onder 'transporteconomie' en 'CO₂-reducties in transport'.

Gebruik deze maatregelen om aan te tonen dat de burgers buiten schot moeten blijven.

© Hoe kunnen we zelf op een rationele manier met energie omgaan?

www.energiesparen.be → Zoeken onder 'rationeel energiegebruik' en 'fossiele brandstoffen'.

Drie agendapunten

Stel drie agendapunten samen die jullie tijdens het debat willen bespreken. Gebruik daarvoor alle informatie die jullie hebben gekregen en verzameld. Maak jullie standpunt aan iedereen duidelijk. Wijs op het belang van maatregelen die CO₂-uitstoot tegengaan, maar ook op die van de kosten die bepaalde maatregelen voor de burgers kunnen meebrengen. Vertrek daarbij vanuit jullie persoonlijke situatie.

1.

2.

3.

Concrete maatregelen & strategie

Bereid drie concrete voorstellen voor in verband met:

hernieuwbare energiebronnen zoals windmolens.

afspraken met de industriële wereld.

inspanningen voor de burgers die niet te veel geld kosten.

Denk ook goed na over de strategie die jullie willen volgen. Wie is een goede bondgenoot? Wie zal moeilijk te overtuigen zijn om mee samen te werken? Wat is de beste weg om het doel te bereiken?

DE PERS

Jullie werken op de politieke redactie van de krant De Standaard. De hoofdredacteur stuurt jullie naar het debat dat de politici voeren met de energieleveranciers, de industriële sector, de burgers en het WWF over het halen van de Kyotonorm in Vlaanderen.

Jullie mogen tijdens het debat niet tussenkomen maar krijgen wel de kans om kritische vragen te stellen of interviews af te nemen op het moment dat de regering zich terugtrekt om een beleidsnota op te stellen.

Opdracht

Observeer de gesprekspartners aandachtig en schrijf een verslag over het debat. Onderstaande vragen kunnen jullie daarbij helpen:

⊙ Welke punten worden op de agenda geplaatst?

⊙ Welke maatregelen worden voorgesteld?

⊙ Welke zijn de verschillende standpunten?

- Wat willen de burgers? En wat zeker niet?
- Wat wil de industrie? En wat niet?
- Wat wil het WWF? En wat niet?
- Wat willen de energieleveranciers? En wat willen ze niet?

⊙ Zijn er bepaalde knelpunten?

⊙ Wie gaat met wie in discussie?

⊙ Wie domineert het gesprek?

⊙ Wie geeft makkelijk toe?

⊙ Wat zijn de conclusies? Zijn ze tot een overeenkomst gekomen? Wat houdt dit in?

SPELVERLOOP

(Fiche voor de moderator)

⊙ De moderator heet iedereen welkom op de vergadering en nodigt de verschillende partijen uit om zich voor te stellen en hun agendapunten aan te geven (5 x 3'). Er wordt duidelijk afgesproken wie het woord mag nemen.

Tip: zorg ervoor dat iedereen zijn / haar naamkaartje draagt zodat duidelijk is wie tot welke groep behoort.

⊙ Zoemfase (10'):

- De moderator bepaalt de agenda op basis van de aangereikte agendapunten.
- De groepjes bereiden hun tactiek voor.

⊙ De moderator opent het debat.

⊙ De moderator stelt het eerste agendapunt voor en vraagt naar concrete voorstellen.

⊙ De gesprekspartners gaan met elkaar in discussie.

⊙ Onderhandelingsronde: elk voorstel wordt besproken en gestemd.

⊙ De politici trekken zich terug en stellen een beleidsverklaring op.

⊙ De politici stellen hun beleidsverklaring voor.

⊙ De moderator sluit het debat af en start met de nabespreking (zie vragen in de handleiding).

GOED OM TE WETEN

I. Overzicht CO₂-emissies in Vlaanderen in 2003

	[kton CO ₂]	%
transformatiesector	24.500	31,5
elektriciteit en warmte	19.013	24,5
raffinaderijen	5.301	6,8
okesfabrieken	186	0,2
eindverbruik	50.282	64,7
industrie	15.627	20,1
residentieel en andere	19.798	25,5
transport	14.857	19,1
andere	2.957	3,8
totaal	77.740	100,0

(Bron: www.vito.be)

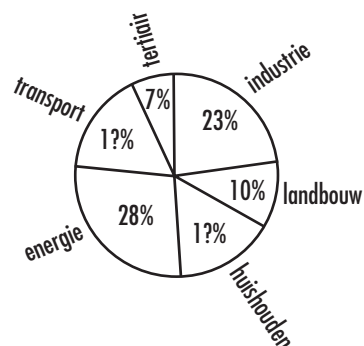
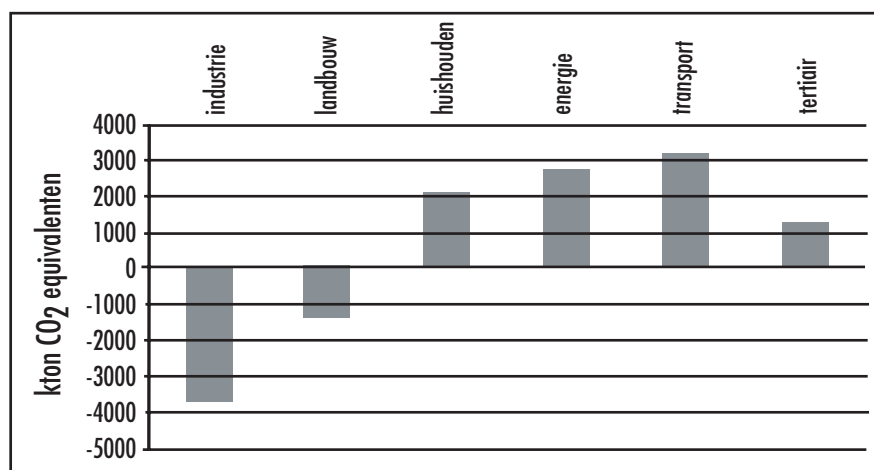
● Wat is de transformatiesector?

Bedrijven met als hoofdactiviteit het omvormen van een vorm van energie naar een andere. Voorwaarde is wel dat de fysische vorm van de betrokken energiedrager verandert tijdens deze transformatie. Ook de productie van elektriciteit en/of warmte door afvalverbrandingsinstallaties met energierecuperatie.

● Wat is residentieel verbruik?

De residentiële en andere sectoren worden in drie subsectoren opgesplitst:

1. de huishoudens;
2. de tertiaire sector (handel, administratie, ...);
3. de landbouw en aanverwante sectoren (veeteelt, tuinbouw, bosbouw, visvangst).

2. Groenestroomcertificaten

Iedere elektriciteitsleverancier is verplicht om een minimum van zijn verkoop te halen uit hernieuwbare energiebronnen. Een leverancier kan aan deze verplichting voldoen door zelf groene stroom te produceren of door groenestroomcertificaten aan te kopen. Per MWh geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen (bv. via biogas) krijgt de producent 1 groenestroomcertificaat. Als de elektriciteitsleveranciers niet voldoende certificaten kunnen voorleggen, wordt een boete aangerekend. Op deze manier kan groene stroom geproduceerd worden tegen de laagst mogelijke kostprijs voor de gemeenschap.

3. Clean Development Mechanism

Het clean development mechanism (CDM) is één van de drie mogelijkheden uit het Kyoto-Protocol waarmee industrielanden een deel van hun reductieverplichting voor broeikasgassen in het buitenland mogen realiseren, meer bepaald in ontwikkelingslanden die zelf geen reductiedoelstelling hebben. Hoe? Door het stimuleren van duurzame energie en schone technologieën in ontwikkelingslanden. Het CDM maakt het voor bedrijven aantrekkelijk om in ontwikkelingslanden in schone technologieën te investeren. Ze mogen deze investering van hun eigen reductieverplichtingen aftrekken.

4. Joint Implementation

Joint-Implementation houdt in dat landen op elkaars grondgebied mogen investeren in projecten die tot doel hebben de emissie van broeikasgassen tegen te gaan. In ruil worden kredieten opgebouwd die de 'donorlanden' bij hun eigen quotum mogen rekenen.

